10678 - İlim Öğrenmede Sadece Kitaplarla Yetinmenin Olumsuzlukları

Soru

İlim alma yolları nelerdir? Talebenin karşılaştığı sorunlar nelerdir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

İlmi elde etmenin iki yolu vardır:

Birinci Yol:

Güvenilir kitaplardan ilim almak. Bu kitaplar, ilimleriyle tanınmış, güvenilir, bid'at ve hurafelerden uzak, sağlam akide sahibi âlimler tarafından yazılmış olmalıdır.

Kitaplardan ilim almakta kişinin belli bir seviyeye ulaşması mümkündür. Ancak burada iki sorun vardır:

Birinci sorun: Uzun zaman gerektirmesidir.

İnsan, ulaşmak istediği ilme erişebilmek için uzun bir zamana, büyük bir gayrete ve yoğun bir çabaya ihtiyaç duyar. Bu ise birçok insanın aşmakta zorlandığı bir engeldir. Özellikle çevresindeki insanların vakitlerini faydasız şeylerle geçirdiğini gördüğünde tembelliğe kapılabilir, gevşeyebilir, bıkabilir ve sonunda ulaşmak istediği ilme erişemez.

İkinci sorun: Kitaplardan alınan bilginin çoğu zaman zayıf olmasıdır.

Çünkü bu bilgi genellikle sağlam kaideler ve temel prensipler üzerine kurulmaz. Bu sebeple sadece kitaplardan ilim alan kimselerde çok hata görülür. Zira onların, bilgileri üzerine bina edecekleri temel kuralları ve esasları yoktur.

Mesela bazı insanlar, hadis kitaplarının güvenilir kaynaklarında (sahihler ve müsnedler gibi) yer almayan bir hadise rastlayabilirler. Bu hadis, ilim ehlinin ve ümmetin kabul ettiği temel esaslara aykırı olabilir. Buna rağmen kişi bu hadisi alıp inancını onun üzerine kurabilir. Şüphesiz bu bir hatadır.

Çünkü Kur'an ve Sünnet'in, bütün ayrıntıların döndüğü temel esasları vardır. Bu ayrıntıların mutlaka o esaslara arz edilmesi gerekir. Eğer ayrıntılardan birinde, bu esaslarla uzlaştırılması mümkün olmayan bir çelişki bulunursa, o ayrıntı terk edilir.

İkinci Yol:

İlmi, ilmi ve dini güvenilir olan bir hocadan almak.

Bu yol, ilim öğrenmede daha hızlı ve daha sağlamdır. Çünkü birinci yolda talebe farkında olmadan sapabilir; bu bazen yanlış anlamadan, bazen bilgi eksikliğinden, bazen de başka sebeplerden kaynaklanır.

İkinci yolda ise hoca ile müzakere, soru-cevap ve karşılıklı değerlendirme vardır. Bu sayede talebenin önüne anlayış, araştırma, doğru görüşleri savunma ve zayıf görüşleri reddetme konusunda birçok kapı açılır.

Talebe bu iki yolu birleştirirse, bu daha mükemmel ve daha eksiksiz olur.

Talebe, en önemli ilimlerden başlayıp daha sonra diğerlerine geçmelidir. Ayrıca uzun ve ayrıntılı kitaplardan önce kısa ve öz eserlerle başlamalıdır. Böylece bir dereceden diğerine tedricî olarak yükselir. Önceki seviyede iyice sağlamlaşmadan üst seviyeye çıkmamalıdır ki ilerleyişi sağlam ve sağlıklı olsun.

Kaynak: Muhammed bin Salih el-Useymin, *Kitâbü'l-İlm*, derleyen: Fehd b. Nâsır es-Suleymân, s. 71.